
Zákoník Nemocnice a školy nevědí, jak dál

Zákoník Nemocnice a školy nevědí, jak dál

Nový zákoník práce platí už měsíc. Jak se projevil v praxi? Zaměřili jsme se na dvě skupiny, které se jím cítí nejvíce dotčeny – UČITELE A LÉKAŘE.

Po prvním měsíci platnosti nového zákoníku práce jsme oslovili pracovníky dvou profesí, jejichž zástupci proti změnám nejvíce protestovali. Jejich postřehy a první zkušenosti jsme probrali s profesorem Petrem Trösterem z Katedry pracovního práva a práva sociálního zabezpečení Právnické fakulty UK v Praze. Citovaní zaměstnanci z oboru školství a zdravotnictví si nepřáli být jmenováni.

Ukázalo se, že zatímco někde uplatňují právní normy až příliš striktně, jinde se jimi příliš nezabývají, nebo se je snaží obcházet. V praxi často zůstává vše při starém.

Učitel: Zápisy šidíme

Vedení některých škol si nový zákoník vykládá tak, že učitelé musí trávit osm hodin denně ve třídách či sborovně. Konkrétně jde o povinnost zaměstnance být na začátku směny na pracovišti a opustit jej až po jejím konci. Učitelé už proto nemohou opravovat písemky a připravovat se na hodiny doma, jak byli dříve zvyklí. „Ředitel umístil do sborovny knihu příchodů a odchodů,“ popisuje změny mladý učitel z východních Čech. Nejen ve školství přicházejí podobné knihy do módy. „V praxi to s kolegy děláme stejně jako dřív, připravujeme se doma a dodatečně vpisujeme příchody a odchody do knihy,“ svěřuje se učitel.

Právník: Zbytečný povyk

Výklad zákona, že se učitelé musí připravovat na výuku ve sborovně, je podle profesora Petra Trösterera z pražské právnické fakulty příliš striktní. „Nevím, kdo s tím přišel, ale nový zákoník práce v tomto nepřináší nic nového,“ říká. Zaměstnanec musel i dříve pobývat v pracovní době na pracovišti, stejně jako zaměstnavatel evidoval pracovní dobu. Drobná úprava formulací v zákoně podle Trösterera nepřináší žádné významné změny. „Po dlouhá léta je vžitou praxí, že se učitelé na výuku připravují a písemky opravují doma. Řada zaměstnání má svá specifika a domácí práce u pedagogů je jedním z nich. Ředitelům škol podle mě nic nebrání, aby jim ji povolovali.“ Petr Tröster tvrdí, že k tomu není třeba ani písemného dodatku k pracovní smlouvě. Ředitel sice musí evidovat pracovní dobu, zda na to však použije knihu příchodů a odchodů, či jiný způsob, záleží na něm.

Lékař: Jsme v práci tajně

Nový zákoník zrušil pohotovost na pracovišti. Doba, kdy lékař při službě spí v pracovně a čeká na zavolání, se proto počítá do pracovní doby. Ta je omezena 40 hodinami týdně a přesčasů nesmí přesáhnout 416 hodin za rok. Mnoha nemocnicím to nestačí. Dříve se takové služby do pracovní doby nezapočítávaly a zákon dovoloval až 400 hodin pohotovostí na pracovišti vedle přesčasů. Nově umožňuje takovou pohotovost jen mimo pracoviště.

Pro nemocnice je však noční přítomnost lékaře nezbytná. Ředitelé proto už dříve upozorňovali, že zákoník budou jen těžko dodržovat. Museli by totiž přijmout další doktory. To by zvýšilo náklady, specialistů je navíc nedostatek.

„Podepsali jsme, že budeme sloužit doma,“ říká lékař z velkého zdravotnického zařízení. „V praxi se ale nic nezměnilo, dohodli jsme se s vedením, že bude tiše tolerovat, když budeme při službě v práci. To znamená, že nás nebude postihovat za to, že jsme na pracovišti v době, kdy tam nemáme co dělat.“ Lékaři proti podobným praktikám neprotestují. Kdyby během roku vyčerpali povolené přesčasy, už by nemohli dále sloužit a klesl by jim příjem.

V hlavách ředitelů nemocnic vznikají i další nápady, například vyhradit v zaměstnanecké ubytovně těsně za branou nemocnice pokoj, kde by lékaři sloužili. Pohotovost by byla „mimo pracoviště“, a lékař by přitom byl snadno dosažitelný.

Právník: Obcházíte zákon

„To, že se každá přítomnost zaměstnance na pracovišti považuje za pracovní dobu, je v souladu s evropskou směrnicí,“ vysvětluje profesor Petr Tröster. „Není nadále únosné, aby lékař přišel v pátek do práce, pokračoval celý víkend a odcházel v pondělí odpoledne.“ Zmíněnou „toleranci“ přítomnosti lékařů na pracovišti nebo přespávání ve vyhrazených prostorách zaměstnanecké ubytovny považuje Tröster za zřejmé obcházení zákona.

Řešení, kdy lékař s nemocnicí uzavře vedle pracovního poměru ještě dohodu o provedení práce či o pracovní činnosti, také není v souladu se zákonem. Tyto dohody totiž nesmějí být sjednány na stejný druh práce. Důvodem je právě snaha zamezit obcházení limitů pro přesčasy. Situace, kdy skupina lékařů založí novou společnost, která pak nemocnicím nabízí své služby, naopak legální je. „Pokud by ale lékař chtěl takto sloužit pro jinou nemocnici, musí mu to předem písemně dovolit jeho zaměstnavatel,“ upozorňuje Petr Tröster.

„Dlouhá léta je vžitě, že se učitelé připravují doma. Ředitelům nic nebrání, aby jim to nadále povolovali.“